

ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ ЯК СУБ'ЄКТА ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Колб О. Г., Колб Р. О., Конопельський В. Я.

ВСТУП

Як показують результати наукових досліджень та практика суспільної діяльності, надзвичайно важливе значення та вагому роль у процесі їх удосконалення і підвищення ефективності відіграють чітко визначені на теоретичному, правовому та прикладному рівнях відповідні категорії, поняття, дефініції (від лат. *definition* – короткий опис будь-якого поняття)¹ тощо.

Саме з цих міркувань і було поставлено зазначене питання в якості окремого завдання у даній науковій розробці, враховуючи при цьому, що досі на доктринальному рівні поняття «банківська установа як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням» не сформульовано², що, як встановлено в ході цього наукового пошуку, не тільки знижує рівень запобіжної діяльності у банківській сфері України, але й не дозволяє належним чином взаємодіяти з іншими суб'єктами кримінологічної профілактики (зокрема, правоохоронними органами) та негативно впливає на реалізацію Національним банком України координуючих функцій з означеної проблематики.

1. Виникнення передумов проблеми та її формулювання

Як показали результати вивчення кримінологічної літератури, банківські установи віднесені до частково спеціалізованих (напівспеціалізованих) органів запобігання кримінальним правопорушенням, тобто до таких суб'єктів кримінологічної

---

¹ Булько А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

² Колб Р. О. Про проблеми визначення статусу банків України як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави*: матеріали XIII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 31 березня 2021 р.). Одеса: ОДУВС, 2021. С. 213-215.

профілактики, які у межах своїх основних завдань мають спеціально виокремлену функцію щодо недопущення вчиненню у відповідній сфері суспільних відносин протиправних діянь³.

Так, у п. 30 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Національний банк України» з цього приводу зазначено, що ця установа, поряд з визначеною у ст. 6 даного Закону основною функцією у своїй діяльності, виконує й інші функції, як от: здійснює державне регулювання та нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, а також фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення за банками і філіями іноземних банків, страховиками (перестраховиками) брокерами, кредитними спілками, ломбардами, іншими фінансовими установами, реєстрацію чи ліцензування яких здійснює Національний банк, операторами поштового зв'язку, які надають платіжні послуги та/або послуги поштового переказу, та/або здійснюють валютні операції, операторами платіжних систем, філіями або представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності, які надають фінансові послуги на території України, іншим юридичним особам, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги⁴.

Виходячи з отриманих результатів дослідження, сформульовано авторське поняття «банківська установа як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням», а також здійснено аналіз системоутворюючих ознак, що складають його зміст.

Як показали результати вивчення нормативно-правових актів, що регулюють банківську сферу, про запобіжний характер діяльності, зокрема, Національного банку України, свідчить також зміст як основної, так й інших функцій, що закріплені в ст. 6 Закону України «Про Національний банк України», зокрема такі пункти ч.1 даної правової норми, у яких ведеться мова про те, що ця установа:

а) встановляє правила проведення банківських операцій, бухгалтерського обліку і звітності, захисту інформації, коштів та майна (п. 4);

б) здійснює державне регулювання на платіжному ринку тощо (п. 6);

---

³ Кримінологія: навч. посібник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Колб та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужи. Київ: Атіка, 2009. 312 с.

⁴ Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

- в) контролює створення засобів захисту інформації про банківську діяльність та діяльність на платіжному ринку (п. 7);
- г) інші тому подібні функції.

2. Аналіз існуючих методів вирішення проблеми та формулювання завдання і шляхів його вирішення

Виходячи з результатів аналізу та змісту емпіричних матеріалів, варто констатувати, що питання про визнання банківських установ, включаючи й Національний банк України, суб'єктами запобігання кримінальним правопорушенням є логічним та необхідним, з огляду існуючих у галузі банківської діяльності на сьогодні проблем кримінологічного характеру.

Більш того, враховуючи отримані у ході даного дослідження результати, можна сформулювати наступне поняття «банківська установа як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням», а саме – це: визначена на нормативно-правовому рівні діяльність цих учасників суспільних відносин, що виникають у зазначеній галузі їх функціонування у зв'язку з реалізацією ними статутних завдань і повноважень, з дотриманням конституційних та інших законодавчо встановлених принципів, з метою недопущення та протидії вчинення суспільно-небезпечних діянь, які спрямовані на об'єкти банківської охорони, та нейтралізації, блокування, усунення тощо детермінант, що їх породжують і обумовлюють, а також корелюють протиправну поведінку винних осіб.

Таким чином, до системоутворюючих ознак, що складають зміст і сутність сформульованого поняття, необхідно віднести наступні із них:

1. Це визначена на нормативно-правовому рівні запобіжна діяльність банків в Україні.

Такими правовими джерелами з означених питань є:

1). Конституція України, відповідно до вимог ч. 2 ст. 19 якої органи державної влади (у цій роботі – це Національний банк України та інші банківські установи), а також їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Як з цього приводу зазначено в ст. 2 Закону України «Про Національний банк України», вказана установа є центральним банком України, особливим центральним органом державного управління, юридичний статус, завдання, функції, повноваження і

принципи організації якого визначаються Конституцією України, цим Законом та іншими законами України⁵.

У свою чергу, в ст. 8 Основного закону України закріплено положення про те, що в нашій державі визнається і діє принцип верховенства права, а Конституція України має найвищу юридичну силу. При цьому закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Більш того, на підставі узагальнення судових рішень з означеної проблематики, Пленум Верховного Суду України у своїй постанові від 01 листопада 1996 року № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» у пункті 2 констатував, що суди при розгляді конкретних справ мають оцінювати зміст будь-якого закону чи іншого нормативно-правового акта з точки зору його відповідності Конституції України і у всіх необхідних випадках застосовувати Конституцію як акт прямої дії⁶.

Поряд з цим варто мати на увазі, що, у Конституції України, як встановлено на доктринальному рівні, на жаль, немає норм, які б прямо визначали обов'язки держави (у даному випадку – Національного банку України та банківських установ) та її органів щодо запобігання кримінальним правопорушенням⁷.

Проте Основний закон України містить ряд статей, аналіз яких дає змогу стверджувати, що банки вправі, а, в окремих випадках, зобов'язані вживати необхідні заходи у межах своїх повноважень щодо недопущення та протидії протиправним діянням у банківській сфері.

2). Закони України, що регулюють банківську діяльність у нашій державі.

У першу чергу, мова ведеться про Закон України «Про Національний банк України», у ст. ст. 6, 7 якого серед функцій його діяльності визначена й та, що стосується запобігання цією та іншими банківськими установами вчиненню кримінальних правопорушень з

---

⁵ Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

⁶ Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 № 9. *Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах* / упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизоненко, Л. Д. Удалова. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2011. С. 136-141.

⁷ Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

тих чи інших питань, що виникають у даній галузі суспільних відносин⁸.

Крім цього, завдання щодо недопущення вчиненню та протидії суспільно небезпечним посяганням на правові об'єкти банківської охорони визначені й в інших законах (Закон України «Про банки та банківську діяльність»⁹; «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»¹⁰; «Про державне регулювання ринків капіталу та товарних ринків»¹¹; інші.

3). Інші нормативно-правові акти (рішення Національного банку України; Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Президента України, Ради Національної безпеки і оборони, ін.).

При цьому варто зазначити, що відповідно до положень ст. 2 Закону України «Про Національний банк України» вищезазначені підзаконні правові джерела не відносяться до правової основи діяльності Національного банку¹².

2. Суб'єктами запобіжної діяльності у банківській сфері є всі, без винятку, зазначені установи.

Такий висновок ґрунтується на положеннях тих законів, що регулюють діяльність банківської системи України. Зокрема, у ст. 1 Закону України «Про банки і банківську діяльність» зазначено, що метою даного Закону є правове забезпечення захисту законних інтересів вкладників та інших клієнтів банків, сталого розвитку і стабільності банківської системи, а також створення сприятливих

---

⁸ Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

⁹ Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

¹⁰ Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06 грудня 2019 року № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171

¹¹ Про державне регулювання ринків капіталу та товарних ринків: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292

¹² Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238

умов для розвитку економіки і належного конкурентного середовища на фінансовому ринку¹³.

Виходячи з цього, можна стверджувати, що у змісті мети банківської діяльності закладені й відповідні елементи й запобігання цими установами вчиненню різноманітних правопорушень, включаючи й кримінального характеру, у вказаній сфері суспільних відносин.

Крім того, як це витікає із змісту ст. 4 даного Закону, банк може самостійно визначити напрями своєї діяльності, а отже, й здійснювати у зв'язку з цим запобіжну діяльність.

Та, попри все, запобіжні функції для всієї банківської системи чітко встановлені у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму»¹⁴.

У такому ж контексті сформульовано зміст запобігання банківськими установами кримінальним правопорушенням¹⁵.

3. Запобіжна діяльність банків в Україні обумовлена їх статутними завданнями і повноваженнями.

Такий підхід відображений, зокрема, у ст. 6, 7 Закону України «Про Національний банк України» та у ст. 9 Закону України «Про банки і банківську діяльність», у якій зазначено, що банківський нагляд здійснюється з метою обмеження ризиків, на які наражається банк внаслідок участі у банківській групі, а в п. п. 11, 12 ч. 1 ст. 16 – про те, що у Статуті будь-якого банку мають бути положення про аудиторську перевірку цієї установи та про внутрішній аудит банку, що, знову ж таки, свідчить про запобіжний напрям діяльності у банківській системі.

4. Діяльність банківських установ щодо запобігання кримінальним правопорушенням ґрунтується на дотриманні при цьому конституційних та інших законодавчо встановлених принципів.

---

¹³ Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30

¹⁴ Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06 грудня 2019 року № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171

¹⁵ Про державне регулювання ринків капіталу та товарних ринків: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292

У теорії права під принципом розуміється (від лат. *principium* – первісне, визначальне; те, від чого виходить все інше¹⁶) засада, вихідне положення будь-якого явища¹⁷.

При цьому, залежно від сфери дії принципів (у цій роботі – галузі банківської діяльності) у межах системи права вони поділяються на: загальні, міжгалузеві, галузеві, а також на принципи підгалузеві та інститутів права, а певні принципи у силу їх особливої значущості для права – називаються в науці основоположними, тобто є найбільш важливими та фундаментальними засадами, на яких ґрунтується право як загальнообов’язковий соціальний регулятор¹⁸.

Виходячи з результатів аналізу змісту нормативно-правових актів, що стосуються запобігання кримінальним правопорушенням з боку банківських установ України, можна стверджувати, що ця діяльність базується на всіх зазначених вище принципах. Зокрема, у ст. 67 Закону України «Про банки і банківську діяльність» зазначено, що професійне судження при здійсненні банківського нагляду формується з урахуванням таких принципів:

а) рівноцінності сутності та форми (оцінка правочинів, операцій, обставин та подій з точки зору їх суті та форми);

б) співрозмірності (пропорційності) урахування обставин та умов конкретної ситуації, щодо якої оформлюється професійне судження та приймається відповідне рішення (зокрема, розмір банку, складність, обсяг, види, характер здійснюваних ним операцій, організаційна структура банку, особливості діяльності банку як системно важливого (за наявністю такого статусу), діяльність банківської групи, до складу якої входить банк, фінансовий стан банку та власників істотної участі в ньому);

в) обґрунтованого сумніву (здійснення додаткової /поглибленої перевірки) аналізу правочинів, операцій, обставин та/або подій, щодо яких формується професійне судження та приймається відповідне рішення, за наявності обґрунтованого сумніву щодо них);

---

¹⁶ Великий тлумачний словник української мови (укл. О. Єрошенко. Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.

¹⁷ Теорія держави і права: підруч. для студ. вищ. навч. закл., О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін., за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 368 с.

¹⁸ Там само.

г) комплексного аналізу (дослідження всіх обставин та умов конкретної ситуації при формуванні професійного судження та прийнятті відповідного рішення)¹⁹.

5. Метою діяльності банківських установ як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням є недопущення та протидія вчиненню цих суспільно небезпечних і караних діянь.

У науковій літературі діяльність по недопущенню кримінальних правопорушень називають профілактикою випередження²⁰, під якою розуміють такий вид запобіжної діяльності спеціалізованих суб'єктів, що спрямована на недопущення виникнення і поширення кримінологічних явищ і процесів у суспільному житті²¹.

Якщо зазначений теоретичний підхід застосувати у контексті запобіжної діяльності у банківській сфері України, то мова має вестись про забезпечення цими установами охорони банківських об'єктів від протиправних посягань на етапі формування кримінальної мотивації (так званої ранньої профілактики) (на стадії виникнення кримінальних правопорушень, що закріплені в ст. ст. 14-15 КК України (готування до кримінального правопорушення або замах на його вчинення))²².

Як з цього приводу слушно зробив висновок А. П. Закалюк, профілактика випередження вбачається саме в тому, що вона дає обґрунтування для своєчасної, як правило, до прийняття останніх у формі закону, суспільно доцільної фахової корективи їх змісту, спрямованої на усунення сумнівних або суперечливих норм, і тим самим запобігає негативним наслідкам впровадження законів у життя у вигляді створення сприятливих умов для вчинення кримінальних правопорушень²³.

Прикладом впровадження на практиці профілактики випередження є реалізація ідеї кримінологічної експертизи

---

¹⁹ Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30

²⁰ Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. Харків: Нац. юрид. академія України, 2011. 120 с.

²¹ Там само.

²² Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

²³ Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Ін Юре, 2008. Кн. 3: Практична кримінологія. 320 с.

законопроектів в Україні²⁴. У свою чергу, прикладом застосування даного виду кримінологічної профілактики у банківській сфері є закріплення в Законі України «Про Національний банк України» ст. 68 «Публікації», відповідно до змісту якої з метою забезпечення гласності з питань банківській діяльності та статистики платіжного балансу ця установа публікує на сторінках офіційного Інтернет-представництва Нацбанку ту чи іншу визначену інформацію, у тому числі запобіжного характеру, а, згідно п. 8 ч. 1 ст. 7 цього ж Закону, здійснює банківське регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі²⁵, тобто реалізує таким чином заходи ранньої профілактики щодо недопущення (випередження) вчинення кримінальних правопорушень у зазначеній галузі суспільних відносин.

Поряд з цим, термін «протидія» (дія на дію) використовується як на нормативно-правовому рівні, так і на практиці для відтворення загального впливу на злочинність, але, як обґрунтовано доведено у кримінології, цей термін лише однобічно (у формі «супротиву») відображає останній та не містить однозначного відображення поняття «запобігання кримінальним правопорушенням», тобто не може вживатися як такий, що за сутністю тотожний поняттю «запобігання», навіть коли він вживається у широкому значенні²⁶.

Саме з таких міркувань, як видається, у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму» вжито як перший, так і другий терміни.

У той самий час, є група науковців (зокрема, О. М. Бандурка та Л. М. Давиденко), які переконані, що поняття «протидія кримінальним правопорушенням» складається з двох взаємозв'язаних елементів, а саме – з:

а) кримінально-правового аспекту, під яким вони розуміють діяльність державних органів, громадських організацій, посадових осіб і громадян щодо виявлення, розкриття та розслідування

---

²⁴ Орлов Ю. В. Кримінологічна експертиза нормативно-правових актів і їх проектів: науково-методичне забезпечення: монографія. Сімферополь: КРП «Видавництво «Кримінальчпедержвидав», 2010. 266 с.

²⁵ Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

²⁶ Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

вчинених кримінальних правопорушень, притягненню винуватих осіб до передбачуваної законом відповідальності, застосування до них заходів кримінально-правового впливу;

б) діяльності по запобіганню кримінальним правопорушенням²⁷.

Такий підхід, враховуючи численні наукові розробки з означеної проблематики²⁸, останнім часом все частіше знаходить своє відображення й на законодавчому рівні. Так, у Законі України «Про Національну поліцію», серед її завдань відсутнє запобігання кримінальним правопорушенням, натомість, є таке із них, як протидія цим суспільно небезпечним діям (ст. 2)²⁹.

Знову ж таки, враховуючи дискусійність даного питання, а також те, що це не відноситься до завдань цієї наукової розробки, у ній мова все таки ведеться як у контексті запобігання, так і протидії кримінальним правопорушенням у сфері банківської діяльності.

Зазначена позиція ґрунтується не тільки на змісті законодавчих актів, що регулюють вказану галузь суспільних відносин, але й на інших нормативно-правових актів (наприклад, на положеннях Закону України «Про запобігання корупції»³⁰, які є дотичними до досліджуваної у цій роботі проблематики (предмета наукового пошуку).

Крім цього, додатковим аргументом з цього приводу виступають положення чинного КК України, у ч. 1 ст. 1 та ч. 2 ст. 50 якого закріплено як завдання даного Кодексу, так і мета покарання у виді запобігання кримінальним правопорушенням³¹.

Саме з цих міркувань вжито у даній роботі у сформульованому понятті слова «запобігання» та «протидія».

6. Запобіжна діяльність банківських установ стосується лише суспільно небезпечних караних діянь.

---

²⁷ Бандурко А. М., Давиденко Л. М. Преступность в Украине: причины и противодействие: монография. Харьков: Гос. спец. изд-во «Основа», 2003. 368 с.

²⁸ Давыденко Л. М., Бандурка О. О. Противодействие преступности: теория, практика, проблемы: монография. Харьков: Изд-во Нац. ун-т внутр. дел, 2005. 302 с.

²⁹ Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 № 580-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua.

³⁰ Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

³¹ Кримінальний кодекс України: прийнятий 05 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 11 КК України, суспільна небезпека відноситься до однієї із системоутворюючих ознак змісту поняття кримінального правопорушення.

У наукових джерелах під суспільною небезпекою розуміють об'єктивну здатність кримінального правопорушення заподіювати або створювати загрозу заподіяння шкоди суспільним відносинам, які є об'єктами кримінально-правової охорони³².

Виходячи з цього, у зазначеній науковій роботі у якості предмета дослідження не розглядаються дисциплінарні проступки працівників банків України та адміністративно-правові делікти (від лат. *delictum* – незаконна дія)³³, а також інші правопорушення, включаючи й ті, що вчиняються клієнтами цих установ (наприклад, несвоєчасна оплата банківських відсотків за отриманий кредит), а лише кримінальні правопорушення, що мали місце у вказаній галузі суспільних відносин.

У той самий час, вжите у даному понятті слово «караність» відображає діалектичний взаємозв'язок двох інститутів кримінального права – злочину та покарання, які є нерозривними та такими, без яких не настає кримінальна відповідальність (ст. ст. 2, 11 та розділи X-XV Загальної частини КК України)³⁴.

7. Змістом запобіжної діяльності банківських установ є об'єкти їх правової охорони.

У кримінології під об'єктами кримінологічного запобігання розуміють явища, процеси, прояви їхньої активізації, щодо яких спрямовується вказана діяльність³⁵. При цьому варто зазначити, що визначення об'єктів запобігання кримінальним правопорушенням, як доведено на доктринальному рівні, не може бути схематичним, а потребує конкретного аналізу та виявлення тих об'єктів, які більш виразно проявились під час аналізу причин і умов вчинення певної

---

³² Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Гришук, О. Г. Колб та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернед, 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

³³ Булько А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

³⁴ Гришук В. К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: монографія. 2-ге вид., переробл. і доповнене. Хмельницький: Хмельн. ун-т управління та права, 2013. 768 с.

³⁵ Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

категорії кримінальних правопорушень (у даній науковій роботі – у сфері банківської діяльності)³⁶.

Цей теоретико-прикладний висновок у повній мірі стосується й об'єктів правової охорони у банківській системі України. Зокрема, як встановлено в ході даного дослідження, зазначені об'єкти закріплені у законодавчих та інших нормативно-правових актах, що регулюють відносини у вказаній галузі суспільної діяльності. Так, зокрема, у Законі України «Про банки і банківську діяльність» до таких віднесені наступні об'єкти:

- 1) законні інтереси вкладників та інших клієнтів банків;
- 2) сталий розвиток і стабільність банківської системи;
- 3) діяльність щодо створення сприятливих умов для розвитку економіки;
- 4) діяльність щодо створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку (ст. 1 даного Закону)³⁷;
- 5) банківська діяльність, тобто процес щодо залучення у вклади грошових коштів фізичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб (ст. 2 цього Закону);
- 6) діяльність щодо надання фінансових послуг та державного регулювання ринків фінансових послуг³⁸;
- 7) діяльність на ринках капіталу та організованих товарних ринках³⁹;
- 8) інші об'єкти, мова про які ведеться у законодавчих актах України з питань банківської діяльності.

Поряд з цим, варто зазначити, що важливу роль у змісті об'єкта правової охорони у банківській системі відіграє й предмет їх діяльності та кримінально-правового захисту об'єктів, що закріплені у розділі VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності» Особливої частини КК України та безпосередньо стосуються банківської галузі суспільних відносин. Так, у всіх

---

³⁶ Там само.

³⁷ Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

³⁸ Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.

³⁹ Про державне регулювання ринків капіталу та товарних ринків: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292.

складах кримінальних правопорушень, що посягають на банківську діяльність, обов'язковим та необхідним їх елементом для встановлення підстав кримінальної відповідальності є предмет цих суспільно небезпечних діянь, а саме – кошти фізичних чи їх юридичних осіб у готівковій формі, платіжні карти, документи тощо, що стосуються банківської діяльності.

При цьому в ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» під коштами розуміють гроші у національній або іноземній валюті чи їх еквівалент⁴⁰.

Саме предмет кримінального правопорушення, який є змістовним елементом банківської правової охорони, виступає додатковим доказом того, що банківську установу на всіх рівнях (доктринальному, нормативно-правовому, організаційно-управлінському тощо) необхідно досліджувати не стільки як об'єкт відповідної суспільної діяльності, скільки як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням у даній галузі суспільних відносин.

Більш того, закріплення у законодавчих актах з питань банківської діяльності в Україні інших видів предметів їх безпосередньої правової охорони також підтверджує зазначений висновок.

Зокрема, у ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» закріплені такі аналоги грошей, як предметів кримінальних посягань: «іноземний капітал», «банківський кредит», «банківський платіжний інструмент», «банківські рахунки», «вклад (депозит)», «власний капітал»; т. ін.⁴¹.

8. Запобіжна діяльність банківських установ спрямована на нейтралізацію, блокування, усунення тощо детермінант, що породжують, обумовлюють та корелюють вчинення кримінальних правопорушень у цій галузі суспільних відносин.

У кримінології процес спричинення, обумовлення та кореляції протиправної поведінки особи, яка проявилась у факті вчинення кримінального правопорушення, називають детермінацією злочинності⁴².

Як з цього приводу зробили висновок деякі науковці, у найзагальнішому значенні поняття детермінації відображає

---

⁴⁰ Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

⁴¹ Там само.

⁴² Кримінологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуцька та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2014. 440 с.

діалектичну суттєву властивість реального буття – загальний зв'язок, взаємозалежність та взаємообумовленість предметів, явищ і процесів⁴³.

У свій час (і це є актуальним і у сьогодні) Н. Ф. Кузнецова до системи кримінальної детермінації запропонувала включити три основні елементи:

а) причини, тобто явища (системи), які породжують або продукують інші явища (системи) – наслідки;

б) умови – різноманітні явища, процеси, обставини, що сприяють або створюють можливість виникнення та прояву причини, яка породжує наслідки;

в) корелянти – такий зв'язок між подіями, явищами, процесами, за якого зміна одних явищ супроводжується (не спричинюється чи обумовлюється) зміною других⁴⁴.

3. Теоретико-прикладні заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання потенційних можливостей банків у запобіганні злочинності

Виходячи з отриманих в ході даного дослідження результатів, необхідно зазначити, що виводячи нове теоретичне визначення, слід у всіх випадках враховувати ті теоретичні підходи, які можна завжди взяти за основу при визначенні детермінації кримінальних правопорушень, зокрема й у сфері банківської діяльності, а, в кінцевому підсумку, – використати їх як одну із системоутворюючих ознак тієї чи іншої дефініції, що й було використано у цій роботі при формулюванні поняття «банківська установа як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням».

Щодо інших слів, вжитих у сформульованій дефініції, то вони теж мають своє семантичне походження, а також прикладне значення у змісті запобіжної діяльності у банківській системі будь-якої держави. Зокрема, у тлумачних словниках під нейтралізацією (фр. *neutralization*, від лат. *neutralis* – не належний ні тому, ні іншому), розуміють послаблення впливу кого-небудь або чого-небудь⁴⁵.

---

⁴³ Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

⁴⁴ Кузнецова Н. Ф. Проблемы криминологической детерминации. Москва: Юрид. Литература, 1984. 186 с.

⁴⁵ Булько А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

Саме тому, у контексті досліджуваної у цій науковій роботі проблематики, нейтралізація означає усунення детермінант, що спричиняють та обумовлюють вчинення кримінальних правопорушень у банківській сфері. Так, у ст. 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність» встановлені обмеження щодо діяльності банків, а саме – цим установам забороняється здійснювати ризикову діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.

При цьому перелік ознак, наявність яких є підставою для висновку Національного банку України про здійснення банком ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, визначається нормативно-правовим актом Національного банку України та оприлюднюється у встановленому законом порядку⁴⁶.

У свою чергу, у ч. 2 ст. 42 КК України з цього приводу зазначено, що ризик визнається виправданим, якщо мету, що була поставлена, не можна було досягти в даній обстановці дією (бездіяльністю), не поєднаною з ризиком, і особа, яка допустила ризик, обґрунтовано розраховувала, що вжиті нею заходи є достатніми для відвернення шкоди правоохоронюваним інтересам.

Отже, враховуючи, що зазначена норма КК має бланкетний характер, тобто відсилає ознаки кримінального правопорушення до іншої галузі права⁴⁷, правомірність вчинення діяння, пов'язаного з ризиком у банківській сфері, а, отже, підстави кримінальної відповідальності (ст. 2 КК) у всіх випадках визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України, який таким чином здійснює нейтралізацію детермінант, що спричиняють та обумовлюють вчинення кримінальних правопорушень у вказаній галузі суспільних відносин.

У свою чергу, вжите у понятті «банківська установа як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням» слово «блокування» (від нім. hlokieren, фр. hloquer) означає не допускання розповсюдження чого-небудь⁴⁸, зокрема, збитків, які стали наслідком протиправної діяльності у банківській сфері. Так, відповідно до

---

⁴⁶ Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

⁴⁷ Кримінальне право України. Загальна частина. Альбом схем: навч. посіб. Київ: Алерта, 2015. 212 с.

⁴⁸ Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

положень ст. 45 «Внутрішній кредит банку» Закону України «Про банки і банківську діяльність», на підрозділ внутрішнього аудиту банку покладена така функція, як: виявлення та перевищення повноважень посадовими особами банку і виникнення конфлікту інтересів⁴⁹.

У такому ж контексті сформульовано і зміст ст. 9 «Банківський нагляд на консолідованій основі» цього ж Закону, а саме – відповідно до п. 2 цієї норми, Національний банк України має право встановлювати вимоги до банківської групи та/або підгруп банківської групи на консолідованій та субконсолідованій основі щодо розроблення планів забезпечення безперервної діяльності, фінансування в кризових ситуаціях, відновлення діяльності⁵⁰.

Щодо іншого вжитого у зазначеному вище понятті слова «усунення», то у даній роботі воно має такий зміст – це діяльність щодо ліквідації, припинення, зникнення тощо детермінант, що спричиняють та обумовлюють вчинення кримінальних правопорушень у банківській сфері⁵¹.

Зокрема, як це витікає із змісту ст. 19-1 «Підстави для відмови у видачі банківської ліцензії» Закону України «Про банки і банківську діяльність», Національний банк України має право відмовити у видачі такої ліцензії юридичній особі у разі, якщо організація корпоративного управління, системи управління ризиками, юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, не відповідає обсягам та складності видів діяльності, які ця юридична особа має намір здійснювати як банк зі стратегією та/або бізнес-планом (п. 5-1 ч. 1)⁵².

Ще більш предметно з цього приводу зазначено в главі 14-1 (ст. ст. 73, 74) «Заходи впливу» вказаного вище Закону⁵³.

---

⁴⁹ Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

⁵⁰ Там само.

⁵¹ Великий тлумачний словник української мови (укл. О. Єрошенко. Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.

⁵² Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

⁵³ Там само.

ВИСНОВКИ

Так у цілому можна уявити теоретико-прикладну модель сформульованого у цій науковій роботі поняття «банківська установа як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням».

Поряд з цим, безсумнівним у зв'язку з цим є висновок про те, що для того, щоб впровадити її у банківську діяльність України, та підвищити з цього приводу рівень ефективності запобігання кримінальним правопорушенням у зазначеній сфері суспільних відносин, необхідно здійснити комплекс науково обґрунтованих заходів.

Зокрема, виходячи з того, що відповідно вимог ст. 2 Закону України «Про Національний банк України», ця державна установа має особливий правовий статус у банківській системі нашої держави, а згідно ст. ст. 6, 7 – виконує функції організаційного, координуючого, контрольного та наглядового змісту, логічно було б надати Нацбанку право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України, шляхом внесення відповідного доповнення у ст. 93 Конституції України.

Таким чином, сформульоване у даній науковій розробці поняття «банківська установа як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням» не тільки дає можливість збагатити, але й ліквідувати відповідну теоретичну прогалину у науці, зокрема в кримінології, з означеного питання. У цьому, власне, й виражається його теоретична цінність.

У свою чергу, практичне значення виведеного у цій науковій роботі поняття полягає у тому, що у ньому визначені основні перспективні напрями удосконалення правових, організаційних та інших засад кримінологічної профілактики та розширені у зв'язку з цим межі знань щодо суб'єктів їх реалізації на практиці, що, натомість, дає можливість оцінити запобіжну діяльність банків з практичної (прикладної) точки зору⁵⁴.

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено аналіз змісту діяльності банківської установи в якості суб'єкта запобігання кримінальним правопорушенням.

---

⁵⁴ Колб Р. О., Копотун І. М. Щодо поняття запобігання злочинності та класифікаційних критеріїв запобіжних заходів. Актуальні проблеми прав людини, яка перебуває в конфлікті із законом, крізь призму правових реформ: зб. матеріалів X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 листопада 2017 р.). Київ: Ін-т крим.-викон. служби; ФОП Кандиба Т.П., 2017. С. 43-45.

З'ясовано сутність соціально-правової природи даного виду профілактики та розроблені науково обґрунтовані заходи щодо удосконалення правового механізму з означених питань, враховуючи відсутність відповідних правових категорій і понять у цьому напрямі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

2. Колб Р. О. Про проблеми визначення статусу банків України як суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави*: матеріали XIII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 31 березня 2021 р.). Одеса: ОДУВС, 2021. С. 213-215.

3. Криминологія: навч. посібник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Колб та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужи. Київ: Атіка, 2009. 312 с.

4. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

5. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

6. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 № 9. *Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах* / упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизоненко, Л. Д. Удалова. Київ: ПАЛІВОДА А. В., 2011. С. 136-141.

7. Закалюк А. П. Курс сучасної української криминології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української криминологічної науки. 424 с.

8. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

9. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

10. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон

України від 06 грудня 2019 року № 361-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171

11. Про державне регулювання ринків капіталу та товарних ринків: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292

12. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238

13. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30

14. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06 грудня 2019 року № 361-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171.

15. Про державне регулювання ринків капіталу та товарних ринків: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292

16. Великий тлумачний словник української мови (укл. О. Єрошенко. Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.

17. Теорія держави і права: підруч. для студ. вищ. навч. закл., О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін., за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 368 с.

18. Там само.

19. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30

20. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. Харків: Нац. юрид. академія України, 2011. 120 с.

21. Там само.

22. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

23. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Ін Юре, 2008. Кн. 3: Практична кримінологія. 320 с.

24. Орлов Ю. В. Кримінологічна експертиза нормативно-правових актів і їх проектів: науково-методичне забезпечення:

монографія. Сімферополь: КРП «Видавництво «Кримінавч-педержвидав», 2010. 266 с.

25. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

26. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

27. Бандурко А. М., Давиденко Л. М. Преступность в Украине: причины и противодействие: монографія. Харьков: Гос. спец. изд-во «Основа», 2003. 368 с.

28. Давыденко Л. М., Бандурка О. О. Противодействие преступности: теория, практика, проблемы: монографія. Харьков: Изд-во Нац. ун-т внутр. дел, 2005. 302 с.

29. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 № 580-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua.

30. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

31. Кримінальний кодекс України: прийнятий 05 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

32. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Гришук, О. Г. Колб та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернед, 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

33. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

34. Гришук В. К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: монографія. 2-ге вид., переробл. і доповнене. Хмельницький: Хмельн. ун-т управління та права, 2013. 768 с.

35. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

36. Там само.

37. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

38. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.

39. Про державне регулювання ринків капіталу та товарних ринків: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292.

40. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

41. Там само.

42. Кримінологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2014. 440 с.

43. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

44. Кузнецова Н. Ф. Проблемы криминологической детерминации. Москва: Юрид. Литература, 1984. 186 с.

45. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

46. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

47. Кримінальне право України. Загальна частина. Альбом схем: навч. посіб. Київ: Алерта, 2015. 212 с.

48. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов. 35 тысяч слов. Изд. 3-е, испр., перераб. Москва: Мартин, 2010. 704 с.

49. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

50. Там само.

51. Великий тлумачний словник української мови (укл. О. Єрошенко. Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.

52. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

53. Там само.

54. Колб Р. О., Копотун І. М. Щодо поняття запобігання злочинності та класифікаційних критеріїв запобіжних заходів. Актуальні проблеми прав людини, яка перебуває в конфлікті із

законом, крізь призму правових реформ: зб. матеріалів X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 листопада 2017 р.). Київ: Ін-т крим.-викон. служби; ФОП Кандиба Т.П., 2017. С. 43-45.

Information about the authors:

Kolb Oleksandr Hryhorovych,

Doctor of Legal Sciences, Professor,

Honored Lawyer of Ukraine,

Professor at the Department of Criminal Law and Procedure

Lviv Polytechnic National University

12, Stepana Bandery str., Lviv, 79000, Ukraine

Kolb Roksolana Olehivna,

Candidate of Law,

Specialist JSC CB «Privatbank»

32a/13, Sobornosti Ave., Lutsk, 43026, Ukraine

Konopelskyi Viktor Yaroslavovych,

Doctor of Legal Sciences, Professor,

Head of the Department of Criminal Law and Criminology

Odessa State University of Internal Affairs

1, Uspenska str., Odesa, 65000, Ukraine